

Organizační chování v netržních organizacích

Dagmar Svobodová

Ekonomický přístup ke studiu netržních organizací

Anthony Downs

- Komplexní organizace netržního typu plní řadu funkcí, které by nemohly být uspokojivě plněny firmami fungujícími na tržních principech. V rovině individuálního jednání pojímá Downs úředníky jako bytosti orientované na maximalizaci užitku.
- **Typologie úředníků:**
  - kariéristé zaměřeni na zvyšování moci, příjmu a prestiže
  - konzervativci snažící se udržet dosažené pohodlí a bezpečí
  - advokáti, jejichž loajalita se upíná na celou organizaci
  - Státníci loajální vůči společnosti a své poslání spatřují ve službě celku

Typy manažerů podle postavení

Pojem manažer – z angličtiny (ředitel, vedoucí pracovník, správce), kde je podmínkou úspěchů splnění předpokladů pro řídicí činnost na určité úrovni (vrozené kvality, získané předpoklady)

Manažeři první linie - vedoucí zaměstnanci, zodpovědní za přidělování úkolů zaměstnancům, dohlížení na jejich plnění, přicházejí s náměty pro manažery středního stupně, vedoucí dílny, vedoucí čety, přední dělníci

Střední manažeři – početné skupiny řídicích pracovníků (větších podniků), vedoucí odborných, funkčních útvarů, manažeři závodů

Vrcholoví manažeři – přebírají na sebe zodpovědnost za vlastníky, právníci, kteří usměrňují a koordinují všechny činnosti organizace, na jejich činnosti závisí konečné výsledky organizace

Manažerské dovednosti

Technické dovednosti – práce se specifickými nástroji a technikami, znalost činností, které zahrnují metody, postupy a procesy

Lidské dovednosti – způsobilost pracovat s lidmi, cítit se bezpečně a svobodně vyjadřovat názory

Koncepční dovednosti – rozeznat významné body určité situace

Projekční dovednosti – efektivně řešit problémy a najít řešení, ze kterého má organizace užitek

Manažerské role

Aktivity, které musí manažer vykonávat v rámci svých řídicích funkcí na manažerské pozici

Interpersonální – vystupuje jako představitel nadřízených, podřízených spolupracovníků a na veřejnosti

Informační – působí jako pozorovatel a šířitel informací

Rozhodovací – vytváří strategická organizační rozhodnutí, rozhoduje na pozicích podnikatele, řešitele konfliktů, alokátora zdrojů a vyjednávače

Koncepce řízení

Douglas McGregor

Teorie „X“ je přímé řízení a kontrola v pevných hierarchických strukturách organizace, odměny a tresty

Teorie „Y“ je přístup k zaměstnanci jako potenciálnímu tvůrci hodnot, nepřímé motivační metody, vztah podřízený a nadřízený

Konflikty

pocházejí z latinského slova conflictus

proces, ve kterém strany prožívají rozpory při uspokojování potřeb a zájmů

Druhy konfliktů

organizační (konflikt, který vzniká v rámci organizace mezi více lidmi, mezi odděleními)

interpersonální (konflikt mezi dvěma a více subjekty)

Pozitivní důsledky organizačních konfliktů

konflikt podněcuje změny (tam, kde není konflikt, není změna - neměnnost znamená stagnaci, konflikt znamená vývoj)

konflikt podněcuje tvořivost (inovace - konflikty nutí myslet, nacházet nová řešení)

konflikt zlepšuje kvalitu rozhodování (uplatňuje více úhlů pohledu, nachází více variant řešení, hledá optimální variantu)

konflikt rozvíjí přizpůsobivost (konflikty jsou testem přizpůsobivosti - kdo je není schopen řešit, není schopen se adaptovat na změny)

konflikt (otevřený, řešený) uvolňuje napětí

Negativní důsledky organizačních konfliktů

konflikty způsobují stres, frustraci, pracovní nespokojenost

konflikty vedou k nárůstu nemocnosti v souvislosti se stresem a fluktuaci v organizaci

konflikty narušují plnění pracovních úkolů a dosahování cílů, snižují efektivnost organizace

konflikty poškozují image organizace

Zdroje organizačních konfliktů

nekompatibilita cílů (organizační jednotky mají cíle, které jdou proti sobě, individuální cíle jednotlivců nejsou v souladu s organizačními cíli)

vzájemná závislost (sdílení vybavení, sekvenční závislost, když se výsledek práce jednoho pracovníka stává vstupem pro jiného, reciproční závislost mezi úředníky a servisními techniky)

nejasnost a překrývání pracovních náplní, nejasná pravidla

omezenost zdrojů (omezenost zdrojů vede pracovníky, že o zdroje soupeří)

rozdílné vnímání pramenící z rozdílů kultur (odlišnost názorů, postojů a myšlení pramenících z rozdílů profesionálních, organizačních a národních kultur)

komunikační problémy

Prevence „nezdravých“ konfliktů na úrovni organizace

rozvoj komunikačních dovedností, interkulturní trénink

poskytnutí přiměřených zdrojů, je-li to možné
nebo stanovení a objasnění pravidel rozdělování zdrojů

podpora komunikace, poskytování příležitostí pro komunikaci

Organizační intervence za účelem řešení konfliktů

řešení konfliktů prostřednictvím vyjednávání účelem vyjednávání je najít oboustranně přijatelné řešení problému a dospět k dohodě

řešení konfliktů prostřednictvím třetí strany může znamenat přesun rozhodnutí sporu na nadřízený orgán nebo soud, zřízení funkce ombudsmana

Situace pro použití stylů zvládnání konfliktů

Soupeření

- když je nutná rychlá a rozhodná akce
- když je nutné prosadit nepopulární opatření

Vyhýbání

- když jde o maličkost a jiné záležitosti jsou naléhavější
- když nevidíte žádnou šanci uspokojit své zájmy

Přizpůsobení

- když zjevně nemáte pravdu nebo nejste v právu

Kompromis

- když cíle a zájmy jsou sice důležité, ale ne tak, aby stály za narušení vztahů
- pro dosažení dočasných urovnání ve složitějších záležitostech